

פרשת בא

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

רש"י : אין נא אלא לשון בקשה. בבקשה ממך הזהירם על כך, שלא יאמר אותו צדיק אברהם: ועבדום וענו אתם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם.

מפני מה דאג הקב"ה מטענתו של אברהם על שהבטיח לבניו רכוש, ולא מעצם ההבטחה שנתנה לישראל, שיש לקיים אותה?

המגיד מדובנא מסביר, בשם הגאון מוילנא, שעיקר הבטחתו של הקב"ה היתה על ביזת הים, שהיתה גדולה יותר מביזת מצרים, אולם אברהם בקש שהם יקבלו משהו, מועט וסמלי, כבר ביציאתם ממצרים.

משל למה הדבר דומה?

בחופשה עבד ילד אצל הירקן השכונתי, ובתמורה לכך נתן לו הירקן צ'ק דחוי על סך אלף שקלים. אביו של הילד פנה אל הירקן ואמר לו: "שלמת לו היטב, אבל אנא ממך, תן לו בטובך גם שטר של עשרים שקלים ביד, על מנת שיצליח למשש את הכסף ולראות אותו במו עיניו, שכן אין הוא מבין מהי משמעותו של צ'ק דחוי".

לפי פרוש זה מסביר הרב דב דיסקין, ראש ישיבת "אורחות תורה", מדוע הקב"ה אמר לישראל לשאול מן המצרים ולא הורה להם לקחת, ומפני מה היה עליהם לומר למצרים שמדובר בשלשה ימים בלבד ולא במתנת עולם, על אף שמצבם של המצרים היה בכי רע, עד שגם אלו היהודים עומדים ומבקשים את רכושם, הם היו נותנים להם, ובלבד שכבר ילכו?

אלא, שמאחר שהבטחת הקב"ה מוסבת היתה על ביזת הים, וכל ענינה של ביזת מצרים היה רק על מנת שבני ישראל יצאו עם 'משהו' בידם - הרי שביזת מצרים היתה באמת רק הלואה למספר ימים, עד לבואם של ישראל לים סוף ולביזת הים, שם יקבלו באמת את מה שמגיע להם, אלא, שבשביעי של פסח, לאחר ביזת הים, כבר טבעו המצרים, ובני ישראל לא יכולים היו להחזיר את ההלוואה, וכך נותר הרכוש בידיהם...

הרב שמעון קמינצקי מסביר את הענין באופן אחר ואומר, כי מבואר בחז"ל, שכל ענין לקיחת שרי לבית פרעה, והוראתו של אברהם (בראשית יב, יג) "אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך" לא נועדה לשם קבלת טובות הנאה מפרעה, שהלא אברהם שונא מתנות היה, וכבר אמר למלך סדום (שם יד, כג) "אם מחוט ועד שרוך נעל", אלא שקבע הקב"ה בבריאה כי מעשה אבות סימן לבנים, ולקיחתה של שרה מסמלת את גלות ישראל במצרים, ונתינת המתנות מסמלת את הרכוש הגדול שבו יצאו ישראל.

ביזת מצרים נועדה, אפוא, כדי שלא יאמר אברהם שב"ועבדום וענו אתם" קיים הקב"ה מעשה אבות סימן לבנים, ואלו בענין "ואחרי כן יצאו ברכש גדול" לא קיים בהם מעשה אבות סימן לבנים...

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

פרשת בא